

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות קב.

עין משפט גד מצוה

בא א ב מיי פ"א מהל' סנהדרין הלכה יא טו"ש"ע ח"מ סי' ז סעיף א וטו"ש"ע י"ד סי' רטט סעיף יא:
 ז' ג מיי פ"ד מהלכות יבום הלכה ה סג עשין כב טו"ש"ע אה"ע סימן קסט סעיף ג וטו"ש"ע י"ד סימן קטט סעיף יא:
 יח ד ה מיי שם הלכה ו סג עשין טו טו"ש"ע אה"ע סימן קסט סעיף טו ועשין כצ"י:
 י"ח ו טו"ש"ע שם סעיף יט ופירושו סדר חליצה סעיף סא:
 כ ז מיי שם הלכה י: כ"א ח מיי שם הלכה טו טו"ש"ע שם סעיף לג ופירושו סדר חליצה סעיף עג:
 כ"ב ט מיי שם הל' סא עשין ט"ו שם סעיף לו: כ"ג י"ח שם טו"ש"ע שם סעיף לו:

או של נצבע וצמחות פר"ח מרענא שטרף אפילו תבזז נאמנות כשטר נצבע וגובה ונראה לר"י שרובה לומר שכתב לו ליה למלוה צמח השטר דמהימן ליה בלא שצוה כל אימת דלאמר לא פרענא אפילו פרעו צעד אחד ופוגם ופרעו שלא בפניו דהוה לרין שצוה או לא דכתב ליה הכי וכה"ג

מייירי הכא: ג' דן את חבירו דבר תורה. פירש בקונט' היינו לדיני נפשות ואין נראה כדכתיב בהסולן (לעיל דף מה): **לענין חליצה** עד שיהא אביו ואמו מישראל. פי' באמו לא סגי עד שיהא גם אביו מישראל אבל באביו לאחד סגי דהא אפי' לענין ימוס כהונה סגי באביו מישראל כדאמרינן בעשרה יוסין (קידושין ע"ג). הקשה ר"י דצפוק נערה צמחות (דף מד): אמר גבי נערה המאורסה כי עשמה נעלה בישראל דהורטה ולדמה בקדושה ישראלית מעלייתה היא ומירך כיון דהורטה ולדמה בקדושה ישראלית מעלייתה היא א"כ לחליצת גרים נמי כיון שהורט' ולדמ' בקדושה הוה נמי ישראל מעליא וקרינן צהו עליך ו"א"כ בלאו מונקרא שמו בישראל נפקא פסול גר לחליצת גרים עד שתיא אמו מישראל דענין מקרב אחיך ולהכי אית לן למידרש מונקרא שמו בישראל עד שיהא אביו מישראל (א) ולפי זה לרין לומר דרב שמואל היתה אמו מישראל דהא לא איתרין צרימא למיפסל אלא איתו שאלמו מישראל:

ה"ה דאפילו לבתחלה ואידי דתנא **סיפא ב"י**. מימנה תפסה ליה סיפא דקמיני בסנדל שיט צו עקב כשר משמע הא לבתחלה לא אלא ע"כ משום דקמיני סיפא אס אין צו עקב פסול נקט רישא כשר וי"ל דה"מ למימר וליטעמיך: **ועל שורחני** הוא תדיר. זירושלמי גרס שולחני הייתי צעירי ועל שולחני כו': **ובי חולצין** במנעל. ול"ג והמורה אמרה נעלו ולא מנעלו כמו שפירש בקונטרס וגם רב יהודה גאון ממקור מן הספרים ובתוספתא אינו:

גזירה משום מנעל המרופט. ואם תאמר דמיני צסוק פרק תולין (שם דף קמ"ג: וסס) לא תלא אשה צמנעל המרופט ולא תחלוץ צו ואם חלצה חליצתה כשרה וי"ל דהסא אינו מרופט כ"כ שלא יהא ראוי לנעול צו:

ואע"ג דאית ביה חומרתא קמרינן ביה מיתנא. זירושלמי צפרקין גרסינן כיצד הוא עושה קושרו עד שיהא יכול להלוך צו מחליו רבי חנינא צריה דרבי הלל אומר עונבו כדי שמוכל להמירו באחת מידי כיצד היא עושה מתירתו צימין ותופסתו צשמאל וצומטת עקב צימין וגוררתו צשמאל עד שתיא התרה וחליצה צימין עד כאן ירושלמי ומיהו נהגו לקשור היטב צקש גמור וגם צריך שתימירו צידה הימנית לפי הירושלמי ואע"פ שלא מנינו צסוקל צשמאל אלא צרגל אצל ציד כשר לחלוץ אפילו צשמאל ואמרינן נמי לקמן צסוק פירקין (דף קה). גידמת חולצת צשיניה משמע דלא מייפסלא אס לא חלצה צידה הימנית: ומי

גר דן אס חבירו. דיני נפשות דאילו דיני ממונות אפילו לכל ישראל דמנן (סנהדרין דף גב). הכל כשרים לדון דיני ממונות ואמרי' (ש) הכל לאתויי מאי לאתויי גר: עליך הוא דענין מקרב אחיך. אבל על הגר אפי' חבירו אמה מקים עליו. דיין בכלל מלך דכתיב (משלי כט)

מלך צמשפט יעמיד ארך (א) אס דומה דיין למלך שאין לרין כלום יעמיד ארך ועוד שימות הרבה צמזים כאן כל משימות שאתה מסיס לא יהו אלא מקרב אחיך: צישראלי. משמע שיהא ישראל מכל דנדין: צמילתיה דרבה גרסינן חולצין צמנעל צומעין לו אין חולצין צמנדל אין צומעין. ומדקאמר אס יבא חליצו כו' דכל כמה דלא אמי חליצו ואמר לא חלצין חלמא מנעל לבתחלה לא. וצדרב יוסף גרסי' אס יבא חליצו ויאמר אין חולצין צמנעל צומעין לו אין חולצין צסנדל אין צומעין לו וכל כמה דלא אמר לן חליצו אין חולצין צמנעל חלצין לבתחלה: ה"ג אמר לו וכי חולצין צמנעל. ול"ג והמורה אמרה נעלו ולא מנעלו שאין מנעל כמזב צכל המורה אלא נעלו כגון של נעלך (שמות ג) שלף אש נעלו (רות ד) דמשמע אין סנדל צין מנעל דמנעל לשון חכמים ונעל לשון מורה והאי דאמר מנעל לבתחלה אסור לאו מקרא יליף אלא משום גזירה דלמקמן. והאי דכתיב צאורימא (דברים לג) צרול ונחשת מנעליך לשון מנעול וצריח הוא: משמו. דר"מ: פנתא. גב המנעל: וארקתא. שרוך נעל (גמ' צמ'ס' ד) מתמב ארקתא דמסאלא צסופלין לצועות על אזניו והוה ליה כשני נעלים זה על גב זה אצל סנדל אין קושרין וכספלין לצועות (א) של אזני שהי קשה הוא ואין הרצועה דומקמו אצל צשפת פיו יס כמו קשר לקצר את פיו: א"ה אפילו דיעצד נמי. אלא מדאמרינן חללמו צשרה ש"מ גלויי כרעא צעינא דמסאלא צסופלין זה על גב זה כי שולפת למריהו שפיר דמי דאמר לקמן צ' מנעלים כו' מהו ועד כאן לא מייבעיא ליה אלא דקרעמיה לעילאי ושלפתיה לתתאי אצל שלפתניהו למריהו שפיר דמי: מרופט. מצוקע קרוע מלמעלה דיין דרין צנגל דקרוע מייצב ליה אכרעיה אצל סנדל שהא קשה אין יכול ליישב על רגלו משנפחת וליכא למיגזר מידי: שינלי. אשטר"ל ונוח לחלוץ: אע"ג דאס ציה חומרתא. קשר קשור על שפתו ומעמידו שלא יא מן הרגל אפי"ה צשפת חליצה קמרינן ציה מיתנא כי היכי דתימיה הא ומישרי והדר תחלוץ ותהי חליצה מעליא: צשמטת רוב העקב. כגון ששמטה את רוב העקב מן הסנדל אע"פ שלא חלצתו כולו חומרת: הוסרו לצועות מנעל שלא המירתו היא: או ששמט. הוא רוב הרגל והיא חלצתו לגמרי: ו צדסי. נסמך. לשון דחוס צרימנצ"ר צלע"ג. עקב. שולין. רמיעע ליה כו'. הא דקמיני חומרו לצועות כו': שרפסו. השליכה גחלת על הסנדל כשהוא כרוך צרגלו ושרפסו: מוקי

רש"י ד"ה מרופט כמיוק. וכן האי מיתנא דלרעט מנילה דף כ ע"כ: תוס' ד"ה ואע"ג ובי דלא מפסלא אב לא חליצה ביה חומרת. ע"י חולין כ ע"כ מתייה לך למעוטי:

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה וארקתא וכו' לצועות על אזניו שהי: (ב) תוס' ד"ה לענין ר"י קשה ר"י. כי ציונת קושטו הי' דלא קלא אלא חלצה גרים דלא סגי בלידתו בקדושה אלא כהורטו בקדושה אצל לא בענין אפי' אמו מישראל בחלצת גרים עיין בתוס' דכמות צד מד שם מובאר ק:

הגהות הגר"א [א] נמי (וכי חולצין חל"מ צ"כ ציה צמספתא אצל לפי הירושלמי ל"ג לה (ומי' והמורה אמרה נעלו ולא מנעלו כבר מקרא רש"י וגם צמספתא לתא. ומי' א"כ מה כו' חלצתה כשרה פירוש ציעצד דעל דוקא) ועון מאל דעל נוסקא שלו קשה מנה קושית וגם קשה להולמו שיהא מוסך בחיפך נמור המעשה מדמי הירושלמי (ועי' רמב"ן):

מוסף רש"י מנעל מרופט. שנתקלקל ונפרד מתיטורו (מגילה כ"ב).
 מנעל לא צריכא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה לתתאי וקאי עילאי מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלויי כרעא בעינן וליכא מנייה רבי נחמיה מרבה ישני מנעלים זה על גב זה מהו ה"ד אילימא דשלפתיה לעילאי וקאי תתאי מעל אמר רחמנא ולא מעל דמנעל לא צריכא דקרעתיה לעילאי ושלפתיה לתתאי וקאי עילאי מאי חליצה בעינן והא איכא או דלמא גלויי כרעא בעינן וליכא ומי

(א) מנחות (ב) ג. [ג] שנתב. ל. [ד] תוספ' פ"י צ"ב וסס אהר"ר שמשון. (ד) צמ"ס אין זה. (ה) [גס וע"ש]. (ו) ועין צערוך ערך ארקתא. (ז) והיינו רבי חייא שהיה אמי אביו ואמו של רב רש"י עירובין י"ב: (ח) [תוס' פ"ג]. (ט) [גס ל"ג]. (י) [תמכות תשיב עליך. (יא) [דברים כה]. (כ) [וע"ל אהר"ר ע"ש ע"כ]. (כא) [וע"ל תוס' סנהדרין לו: ד"ה חלצה].

תורה אור השלם

1. שום תשים עליך מלך אשר יבחר יי אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נברי אשר לא אחיך הוא:
 2. ונקרא שמו בישראל בית הלוי הקהל:
 3. ונגשה יבמותו אליו לעיני הזקנים והלצה נעלו מעל רגלו וקראה בפניו ונתנה האמר קבה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אמו:
 דברים כה ט

גליון הש"ס

רש"י ד"ה מרופט כמיוק. וכן האי מיתנא דלרעט מנילה דף כ ע"כ: תוס' ד"ה ואע"ג ובי דלא מפסלא אב לא חליצה ביה חומרת. ע"י חולין כ ע"כ מתייה לך למעוטי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וארקתא וכו' לצועות על אזניו שהי: (ב) תוס' ד"ה לענין ר"י קשה ר"י. כי ציונת קושטו הי' דלא קלא אלא חלצה גרים דלא סגי בלידתו בקדושה אלא כהורטו בקדושה אצל לא בענין אפי' אמו מישראל בחלצת גרים עיין בתוס' דכמות צד מד שם מובאר ק:

הגהות הגר"א

[א] נמי (וכי חולצין חל"מ צ"כ ציה צמספתא אצל לפי הירושלמי ל"ג לה (ומי' והמורה אמרה נעלו ולא מנעלו כבר מקרא רש"י וגם צמספתא לתא. ומי' א"כ מה כו' חלצתה כשרה פירוש ציעצד דעל דוקא) ועון מאל דעל נוסקא שלו קשה מנה קושית וגם קשה להולמו שיהא מוסך בחיפך נמור המעשה מדמי הירושלמי (ועי' רמב"ן):

מוסף רש"י

מנעל מרופט. שנתקלקל ונפרד מתיטורו (מגילה כ"ב).